

Магальяс Анастасія Ігорівна, Арич Михайло Іванович

Науковий керівник – Бабінська Ольга Володимирівна

Буковинська державна фінансова академія, Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ ДОХОДІВ МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДУ У ПЕРІОД СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Постановка проблеми

У період світової фінансової кризи відбулися значні зміни у побудові Світової фінансової системи. Однією із основних організацій у цій системі є Міжнародний валютний фонд. Грунтовного дослідження його фінансового стану, зокрема зміною доходів, у період кризи не проведено. Саме тому автори роботи провели аналіз структури доходів МВФ у період кризи з метою виявлення впливу Світової фінансової кризи на дану організацію.

Тому основним завданням є аналіз впливу фінансової кризи на структуру доходів МВФ. Для цього потрібно проаналізувати структуру доходів 2006 року і порівняти її з із структурою доходів кризових років, тобто 2007-2008 рр. На основі проведеного аналізу зробити висновки стосовно впливу фінансової кризи на доходи МВФ і вказати методи покращення фінансової ситуації фонду.

Актуальність дослідження

Основною мотивуючою причиною створення МВФ було бажання створити умови для післявоєнного економічного зростання. МВФ, як і інші фінансові організації, отримує дохід від відсотків і зборів по своїх кредитах і використовує цей дохід для покриття витрат фінансування, оплати адміністративних витрат і накопичення страхових залишків. Існуюча система значною мірою покладається на дохід від кредитування. Однак МВФ також

відчув значний вплив кризи, зокрема на своїх доходах. Саме аналіз структури доходів МВФ і є основним завданням роботи [1, с. 382-389].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Грунтовні дослідження теми провели науковці Круглик С. та Єременко О., де вони аналізували проблеми реформування управління і створення нового керування доходами. Під час виконання роботи використовувалися також такі літературні джерела авторів: Михайловська І.М., Ларіонова К.Л., Румянцев А.П. та Савлук М.І., де висвітлені основні принципи побудови фінансової системи управління.

Виклад основного матеріалу

Річний бюджет охоплює фінансовий рік МВФ, що продовжується з 1 травня по 30 квітня, і затверджується Виконавчою радою на чистій основі (визначається як валові витрати мінус надходження). За існуючої системи доходів, основним джерелом фінансування бюджету МВФ є безпосередньо збори за квотами, які є індивідуальними для кожної країни. Також МВФ отримує дохід від операцій з валютою та від запасів золотих авуарів. Щороку МВФ оприлюднює дані про доходи та витрати здійснені протягом року в Річному звіті, крім того дані про отримані доходи і наявність золотих запасів МВФ можна знайти на офіційному сайті МВФ [6, с. 63-65].

Для того, щоб в повному обсязі проаналізувати структуру доходів МВФ для початку побудуємо структуру фінансових ресурсів Фонду.

Таблиця 1

Динаміка структури фінансових ресурсів МВФ у Загальному рахунку ресурсів протягом 2006-2008 фінансових років, тис. СДР [7]

Стаття доходів	2006	2007	2008
1	2	3	4
Ресурси отримані за квотами	213 478 400	216 747 800	217 372 700
СДР авуари	3 640 792	2 597 564	1 852 278
Золоті авуари	5 851 771	5 851 771	5 851 771
Інші активи	744 968	6 798 577	6 816 077
Всього фінансових ресурсів	223 715 931	231 995 712	231 892 826

Перше джерело доходів МВФ, яке нам потрібно проаналізувати є квоти країн-членів (табл. 2).

Динаміка загального обсягу квот отриманих МВФ протягом 2006-2008
фінансових років, у тис. СДР

Показник	Аналізовані роки			Абсолютне відхилення базового року від (тис. СДР)		Відносне відхилення базового року від (%)	
	2006	2007	2008	2006	2007	2006	2007
1	2	3	4	5	6	7	8
Розмір квоти	213 478 400	216 747 800	217 372 700	+3897300	+624900	+1,8	+0,3
Позиція запасної частини	21 826 022	14 995 543	13 481 535	-8344487	-1514008	-38,2	-10,1
Підсумок	210 879 381	209 089 980	209 791 195	-1088186	+701215	-0,5	+0,3

Крім обсягів отриманих квот вказані суми підсумку і позиція запасної частини, роз'яснимо ці поняття. Відповідно до Статей угод МВФ кожні 5 років переглядає розмір квот, які визначають позицію країни у МВФ, а також кількість голосів. Однак, є випадки, коли країна-член не в змозі виплатити суму квоти в повному обсязі. В цьому випадку вони виплачує суму, яку має на даний момент, а згодом може виплатити наступний розмір квоти плюс недоплачену до попередньої суми квоту. У таблиці, що аналізується підсумок – це безпосередньо сума, яка була отримана від усіх членів МВФ, а квота – це сума, яка відповідає встановленому на певний період розміру квоти.

За допомогою базисного методу порівняння ми порівнювали обсяги квот у 2006-2008 аналізованих роках. За базовий рік взято 2008 фінансовий рік. На основі проведеного аналізу зробимо висновки: протягом аналізованих років обсяги квот збільшилися порівняно з 2006 – на +3897300 тис. СДР, що у відсотковому відношенні становить - +1,8%, і порівняно з 2007 обсяг квот збільшився на +624900 тис. СДР і у відсотковому відношенні становить +0,3%. Збільшення обсягу наданих квот може було спричинене: збільшенням кількості країн-членів, що входять до МВФ та перерахунком квот, що здійснюється кожні 5 років (табл. 2).

Другою статтею фінансових ресурсів МВФ є золоті авуари, протягом трьох аналізованих років їх сума не змінювалася і дорівнює 5851771 тис. СДР. МВФ придбав більшість його золотих авуарів від підписок квоти і

фінансових операцій до дати Другої Поправки Статей Угоди (Квітень 1978). МВФ також придбав золото через розрахунок зобов'язань членами в 1992 і 1999. Золоті авуари – має важливе значення в зміцненні МВФ і служать додатковими ресурсами, доступними для підтримання ліквідності МВФ. МВФ може також мобілізувати свої золоті авуари, щоб допомогти у фінансуванні країн-членів. Статті угод обмежують використання золота в діях МВФ і його операціях.

Будь-яке використання передбачене в Статтях вимагає рішення близько 85-процентної більшості повної голосуючої влади. МВФ може продавати золото на ринку на підставі переважаючих цін на ринку, але не може залучити їх до будь-яких інших операцій (наприклад: позики, орендні договори, обмін). МВФ не має повноважень, щоб купувати золото, але воно приймає платежі від країни-члена в золоті замість СДР (табл. 3).

Таблиця 3

Структура золотих авуарів, придбаних протягом всього періоду функціонування МВФ, тис. СДР [7]

	Унції, в млн.	Вартість	
		За унцію, в СДР	Загальна, в млн. СДР
1	2	3	4
Золото придбане від підписок квот	90 474	35	3 167
Золото придбане в Камбоджі 1992 року	21	241	5
Золото придбане через неринкові операції в 1999 році	12 944	207	2 680
Всього	103 439	-	5 852

Протягом 2006-2008 року МВФ тримав, 217 341 кілограм золота, рівний 103 439 916 унцій золота, в позначених сховищах. Золоті авуари були оцінені в первинній вартості 5,852 мільйонів СДР. В квітні 2008 року, ринковий дохід від золотих авуарів (запасів) МВФ дорівнював 55,5 білльйонів СДР, у 2007 році – 45,9 білльйонів СДР та в 2008 році – 45,3 білльйонів СДР.

Так ми поступово перейшли до наступної статті фінансових ресурсів – авуари СДР. Не дивлячись на те, що авуари СДР не розподіляються для МВФ, МВФ може нагромаджувати і використовувати СДР через Загальних

рахунок ресурсів. МВФ отримує СДР від країн-членів за рахунок їх фінансових зобов'язань перед МВФ і використовує СДР в операціях і діях з країнами-членами. МВФ заробляє прибуток у вигляді відсотків на запасах СДР МВФ у тій же нормі, що й інші країни. Відділ СДР – міжнародний запасний актив, створений МВФ, який приносить прибуток у вигляді відсотків. Усі операції і дії, що включають СДР, проводяться через Відділ СДР. МВФ може розміщувати СДР, як доповнення до існування запасних активів країн-членів МВФ, що входять до СДР відділу .

На початку статті ми говорили, що Загальний Департамент і СДР Департамент має свої доходи, кожен із цих відділів веде свою звітність по доходах, крім того Загальний відділ веде загальну звітність по запасах СДР, золота, активів та ін. Розглянемо структуру доходів МВФ від наявних фінансових ресурсів (табл. 4).

Таблиця 4

Динаміка операційного прибутку протягом 2006-2008 фінансових років, тис. СДР

Показники	Аналізовані роки			Абсолютне відхилення (+;-) базового періоду від:	
	2006	2007	2008	2006	2007
1	2	3	4	5	6
Операційний прибуток охоплює:	1 801 100	1 021 169	938 948	-868 152	-82 221
Відсотки і комісія за послуги	1 671 502	686 974	511 990	-1 159 512	-174 984
Відсотки на СДР запасах	58 330	124 444	88 445	+30 115	-35 999
Прибуток від спеціального Розрахункового рахунку	48 710	-	-	-48 710	-
Інвестиційний прибуток	44 770	193 330	328 980	+284 210	+135 650
Інші прибутки	22 558	16 421	9 533	-13 025	-6 888
Операційні витрати	1 520 964	1 092 530	1 055 444	-465 520	-37 086
Чистий операційний прибуток Загального відділу ресурсів охоплює:	280 136	442 356	872 429	+592 293	+430 073
Прибуток від Загального рахунку ресурсів	235 524	262 437	443 170	+207 646	+180 733
Прибуток від Спеціального рахунку ресурсів	44 612	-	112 562	+67 950	+112 562
Прибуток від Інвестиційного рахунку	-	179 919	316 697	+316 697	+136 778

Отриманий чистий прибуток буде розподілятися між трьома рахунками Загального рахунку ресурсів, і значне збільшення обсягів чистого прибутку

говорить нам про те, що МВФ отримає значну суму коштів для того, щоб фінансувати свою поточну діяльність.

Висновки

Отже, Світова фінансова криза не вплинула на структуру доходів МВФ. Автори дослідили, що доходи МВФ значно збільшилися, зокрема збільшилися надходження за рахунок квот країн-членів МВФ: якщо порівнювати базовий період із 2006 роком – то обсяг квот зменшився на 1 088 186 тис. (– 0,5%) СДР, а відповідно у 2007 порівняно із базовим періодом, обсяг отриманих квот збільшився на 701 215 тис. (+0,3%) СДР.

МВФ спроможний і надалі фінансувати країни і діяльність фонду, але більшість країн, що входять до організації виявилися на межі дефолту, що в майбутньому може вплинути на фінансову діяльність Фонду. Домінік Стосс-Кан заявив про можливість “нової хвилі” кризи на фінансових ринках, яка буде спричинена не банківською кризою, а – надмірною заборгованістю держав. Також Голова правління Фонду заявив, що сама подія в Греції ознаменували початок можливої кризи. До осені заплановано розробити новий механізм антикризового фінансування.

Список використаних джерел:

1. Михайловська І.М., Ларіонова К.Л. Гроші і кредит: навч. посібник. – Львів: Новий світ. – 2000, 2007. – 432 с.
2. Румянцев А.П. Міжнародна економіка: підручник /А.П. Румянцев, Г.Н. Климко, В.В. Рокоча та ін.; За ред. А.П. Румянцева. – 2-ге вид., випр., і доп. – К.: Знання, 2004. – 449 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
3. Савлук М.І. Гроші і кредит: підручник – 4-те вид., перероб. і доп. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.М. Лазепко та ін.; За заг. ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2006. – 744 с.
4. Круглик С., Єременко О. Проблеми реформування управління Міжнародним валютним фондом/ Круглик С., Єременко О.// Вісник НБУ. – 2009. - №1. – С. 50-53.
5. Круглик С., Єременко О. Міжнародний валютний фонд перед новими викликами/ Круглик С., Єременко О.// Вісник НБУ. – 2008. - №3. – С. 8-13.

6. Салтинський В.В. Особливості організації кредитування національних економік Міжнародним валютним фондом/ Салтинський В.В.// Фінанси України. – 2009. - №2. – С. 60-65.
7. <http://www.imf.org> – Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду.
8. <http://www.mfa.gov.ua> – Міністерство закордонних справ.